

Schaken voor Dummies

James Eade

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2016

Schaken voor Dummies

Spiek
Brief

De stukken

Pion

Loper

Paard

Toren

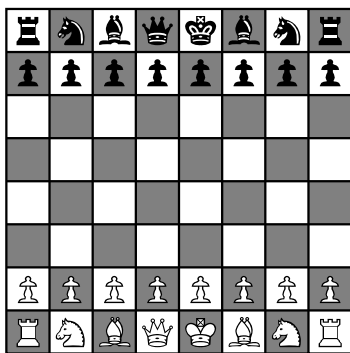

Koningin

Koning

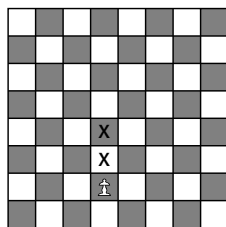
De stukken opzetten

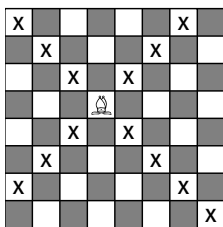
Rijen (getallen) en Lijnen (letters)

a8	b8	c8	d8	e8	f8	g8	h8	8
a7	b7	c7	d7	e7	f7	g7	h7	7
a6	b6	c6	d6	e6	f6	g6	h6	6
a5	b5	c5	d5	e5	f5	g5	h5	5
a4	b4	c4	d4	e4	f4	g4	h4	4
a3	b3	c3	d3	e3	f3	g3	h3	3
a2	b2	c2	d2	e2	f2	g2	h2	2
a1	b1	c1	d1	e1	f1	g1	h1	1
a	b	c	d	e	f	g	h	

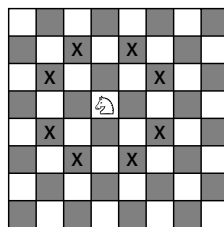
De stukken verplaatsen

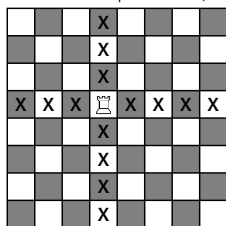
Pion (mag alleen bij de eerste zet twee velden verplaatst worden)

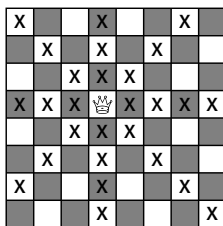
Loper

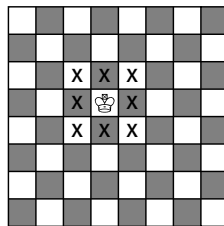
Paard

Toren

Koningin

Koning

Inhoud in vogelvlucht

<i>Inleiding</i>	1
<i>Deel I: De grondbeginselen</i>	9
Hoofdstuk 1: De stukken opzetten	11
Hoofdstuk 2: De loop der stukken	21
<i>Deel II: Meer dan de regels</i>	41
Hoofdstuk 3: De elementen van het schaakspel	43
Hoofdstuk 4: Tactiek: het directe handgemeen	63
Hoofdstuk 5: Offers: wanneer het beter is te geven dan te ontvangen	77
Hoofdstuk 6: Over pat en mat	87
Hoofdstuk 7: Patroonherkenning	113
Hoofdstuk 8: Strategie: de beginselen van het spel	131
Hoofdstuk 9: Speciale zetten (die de meeste schaakruizes veroorzaken)	145
<i>Deel III: Het spel kan beginnen</i>	151
Hoofdstuk 10: De opening: een goed begin	153
Hoofdstuk 11: Het middenspel: wat moet ik nu doen?	173
Hoofdstuk 12: Het eindspel: mag ik nu naar huis?	185
Hoofdstuk 13: Schaaketiquette (Waarom was hij zo kwaad op mij?)	205
<i>Deel IV: Tegen wie, wanneer, waar en hoe schaken?</i>	211
Hoofdstuk 14: Over wedstrijdschaak, ratings en correspondentieschaak	213
Hoofdstuk 15: Computerschaak	219
Hoofdstuk 16: Schaken op internet	225
Hoofdstuk 17: Schaaknotatie (Wat voor de duivel betekent Pf4?)	233
<i>Deel V: Het deel van de tientallen</i>	247
Hoofdstuk 18: De tien beroemdste schaakpartijen	249
Hoofdstuk 19: De tien beste spelers aller tijden	275
Hoofdstuk 20: De tien meest gespeelde schaakopeningen	285
Hoofdstuk 21: De tien beste schaakhulpbronnen	295
<i>Bijlagen</i>	
Bijlage A: Een woordenlijst over schaken	299
Bijlage B: Internationale schaaknotatie	325
Index	331

Inleiding

Sommige schakers vinden dat je schaken geen *spel* mag noemen. Dat is volgens hen een verkeerde benaming voor een uitermate intellectuele bezigheid als schaken. Maar hoezeer schaakliefhebbers ook proberen schaken exclusief in het hokje van kunst, wetenschap of sport te stoppen, ze slagen er niet in. Schaken is een unieke combinatie van alle drie deze elementen en toch blijft het een spel.

Zelf geef ik er de voorkeur aan schaken als een spel te beschouwen, het mooiste spel dat ooit is bedacht. Schaken vindt evenzeer liefhebbers onder ingenieurs als onder experimentele dichters. Schaken legt een stel regels op en is eindig, maar net als je begint te denken dat je eindelijk alle raadselen hebt opgelost, stelt het spel je voor een nieuw probleem. Daardoor is schaken soms frustrerend, maar veel vaker blijkt het verrassend en verrukkelijk te zijn. Hoe dieper je in het schaakspel duikt, des te meer geheimen leg je bloot, maar het spel is nooit uitgeanalyseerd. Zelfs de supercomputers van tegenwoordig kunnen bij lange na niet het theoretisch 'perfecte' spel spelen.

Wil je goed leren schaken, dan is een combinatie nodig van de discipline die gewoonlijk verbonden wordt met de harde wetenschap en een creatieve vrijheid die verwant is aan de inspiratie van kunstenaars. Weinig mensen kunnen beide aspecten even sterk ontwikkelen en er zijn maar weinig bezigheden die deze aspecten beide stimuleren. Schaken is echter zo'n bezigheid. De zwoegende wetenschapper is gedwongen met zijn creatieve vermogens te woekeren om goed te spelen. De grillige kunstenaar moet zich, op zijn beurt, conformeren aan bepaalde vastomlijnde principes, op straffe van de harde realiteit van een verloren partij.

In veel onderzoeken is gebleken dat schaken een van de effectiefste trainingsmiddelen in het onderwijs is. Kinderen die schaakcursussen hebben gevolgd, blijken veel beter te scoren bij standaardtests van belangrijke vaardigheden, zoals begrijpend lezen en het vermogen zich te concentreren. Kinderen uit controlegroepen en groepen die andere spelen dan schaken beoefenden, bleken beduidend lager te scoren.

Een belangrijk punt hierbij is dat schaken niet alleen goed voor de ontwikkeling, maar ook leuk is. Geloof me, je krijgt kinderen veel gemakkelijker aan het schaken dan aan de wiskundesommen! Het mooie is dat de kinderen letterlijk al spelend leren denken. Het gaat vanzelf. Ouders beginnen overal ten lande te beseffen dat schaken een goedkope en

doeltreffende manier is om kinderen vaardigheden te laten ontwikkelen die ook op school van groot belang zijn, bijvoorbeeld het vermogen om stil te zitten en je te concentreren.

Schaken kan ook een onuitputtelijke bron van plezier zijn. Het genoegen dat schaken geeft, is zelden een functie van iemands absolute speelsterkte. Het heeft veel meer te maken met de relatieve sterkte van jezelf en je tegenstander. Als de ene speler totaal geen partij voor de andere is, zullen beiden er weinig plezier aan beleven. De optimale situatie ontstaat als twee spelers volledig of bijna aan elkaar gewaagd zijn. Soms win je bij een dergelijk krachtsverschil en soms verlies je, maar het is altijd spannend, vaak tot het eind van de partij.

Dit boek wil de schaakspeler op verschillende manieren helpen zijn speelsterkte te verbeteren. Allereerst bevat het boek veel informatie en adviezen over hoe je moet schaken. Maar je vindt ook informatie over de manier waarop je over schaken praat, wat veel spelers op zijn minst zo belangrijk vinden als weten hoe je schaakt. Een deel van de lol van het schaken zit hem in het praten over partijen van anderen. Ten slotte biedt het boek talrijke suggesties over manieren waarop je andere schakers van vergelijkbare sterkte kunt ontmoeten.

Als je een beginner bent, heb je veel onvermoede schaakgenoegens in het vooruitzicht. Als je al enige schaakvorderingen hebt gemaakt, kun je aan de hand van dit boek je speelsterkte verhogen en nog meer van schaken leren genieten.

Waarom een ... voor Dummies-boek over schaken?

Als mensen ontdekken dat ik schaak, zeggen ze vaak: 'Jij bent vast heel slim.' In plaats daarvan zouden ze moeten zeggen: 'Je hebt vast een hoop vrije tijd.' Schaken is in de loop van de tijd gespeeld door mensen met meer dan de gewone hoeveelheid vrije tijd, maar niet noodzakelijk door mensen met een bovengemiddelde intelligentie.

Schaakdocenten kunnen zelfs al kleuters de schaakregels leren. (Je kunt ze er niet van weerhouden op de stukken te sabbelen, maar ze leren écht schaken.) In feite kan iedereen die over een beetje vrije tijd beschikt, leren schaken. En zoveel tijd kost het nou ook weer niet.

Deze 'intelligentiemythe' rondom schaken is onder meer ontstaan doordat in vroeger tijden de heersende klassen de enige waren met genoeg tijd om een partijtje te spelen. En horigen konden dit feit het gemakkelijkst verklaren door te zeggen: 'Kijk, de graaf schaakt, hij moet

wel erg slim zijn.’ De uitspraak: ‘Kijk, de graaf speelt schaak, hij heeft geen bal te doen’, bracht immers de goede verstandhouding met de graaf in gevaar (en de gezondheid van de horige).

Wij schaakspelers hebben deze intelligentiemythe om voor de hand liggende redenen altijd gecultiveerd: we hebben liever dat de mensen denken dat we ons met intellectueel hoogstaande zaken bezighouden, dan dat ze denken dat we proberen ons werk te ontlopen. Daarom hebben we met zorg een schaaktaal samengesteld die ons spel veel ingewikkelder doet lijken dan het in werkelijkheid is. We doorspekken onze gesprekken met buitenlandse woorden om onze wereldwijsheid te benadrukken. Maar laat je door die terminologie niet voor de gek houden. Hoewel niet iedereen kan spelen als een grootmeester, kan iedereen wel *praten* als een grootmeester.

Een belangrijk deel van het schaakclubleven bestaat uit bij elkaar zitten en praten over partijen van anderen of over je eigen partij die je zo eenvoudig had kunnen winnen. Als je de taal leert spreken, word je gemakkelijker in deze kringen van schaakvrienden opgenomen.

De ‘intelligentiemythe’ heeft echter ook een goede kant, die te maken heeft met zelfwaardering. Mensen associëren schaken nu eenmaal met intelligentie en dat heeft tot gevolg dat als mensen echt leren schaken, ze vaak tot de conclusie komen dat ze inderdaad wel slim moeten zijn. Dit zelfvertrouwen slaat vaak over naar andere gebieden van het leven. Het is wonderbaarlijk om te zien dat een kind meer zelfvertrouwen krijgt omdat het goed is in een spelletje.

Schaken is een goedkoop en betrouwbaar onderwijsinstrument, en ouders hebben dat snel door. Het gevolg is dat de schaken-op-school-programma’s in sommige streken als paddestoelen uit de grond schieten. Als ik echter een ouder die een kind voor de schaakles komt brengen of het weer komt ophalen, vraag of hij of zij zelf schaakt, word ik geconfronteerd met een geschokte gelaatsuitdrukking en een overtuigd: ‘Welnee, hoor!’ Soms meen ik zelfs een beetje angst in de ogen te bespeuren. Dat is dwaas. Ook ouders kunnen leren schaken!

Nu, genoeg hiervan! Het schaken moet hoog nodig gedemystificeerd worden en een ... voor Dummies-boek is in mijn ogen de beste manier om daarmee te beginnen. Die ouders over wie ik het net had, kunnen het spel net zo gemakkelijk oppikken als hun kinderen, als ze het schaakspel maar een kans geven. En daarmee verschaffen ze zich toegang tot een immense bron van plezier. Ze zullen net als ik – en ik hoop net als jij – ontdekken dat schaken een uiterst fascinerende kunst, wetenschap, sport en bovenal spel is.

Hoe zit dit boek in elkaar?

Door het hele boek heen laat ik de stellingen die ik bespreek, zien door middel van schaakdiagrammen. Hierdoor kun je sommige passages lezen zonder een schaakbord en -spel op te zetten, maar toch is het beter als je altijd meespeelt met je eigen bord en stukken. Denk er wel aan dat de witte stukken altijd beginnen aan de onderzijde van het bord en dat de zwarte stukken altijd boven aan de diagrammen beginnen.

De kaderteksten die door het hele boek heen staan, bevatten portretten van beroemde spelers of feiten en weetjes die je niet echt nodig hebt om te leren schaken. Deze wetenswaardigheden laten zien hoe veelzijdig en boeiend schaken is.

Als je helemaal niets van schaken weet, moet je beginnen met de hoofdstukken 1 en 2. Ben je geen beginner meer, dan kun je desgewenst door het boek bladeren en die hoofdstukken uitkiezen die je het leukst lijken.

Deel I: De grondbeginselen

In hoofdstuk 1 is aangenomen dat je over een schaakbord en schaakspel beschikt. Doordat dit hoofdstuk veel plaatjes bevat, kun je ook zonder deze attributen beginnen, maar je leert meer als je het hoofdstuk met eigen bord en stukken doorwerkt. In hoofdstuk 1 breng ik je de beginopstelling bij en geef ik een inleiding tot enkele algemene schaaktermen, die later in het boek uitgebreider terugkomen.

In hoofdstuk 2 wordt elk stuk afzonderlijk onder de loep genomen. In dit hoofdstuk zie je hoe elk stuk zich over het bord verplaatst en leer je de waarde van elk stuk ten opzichte van de andere stukken kennen. Elk schaakstuk heeft zijn eigen sterke en zwakke punten; in dit hoofdstuk lees je over de krachtsverhoudingen.

Deel II: Meer dan de regels

In hoofdstuk 3 maak je kennis met de basiselementen van een schaakpartij. Nadat je dit hoofdstuk gelezen hebt, kun je een ruwe waardering geven van vrijwel elke schaakstelling. De hoofdstukken 4, 5 en 6 gaan over verschillende soorten tactische situaties. De meeste partijen worden door fouten op dit gebied verloren; degenen die spelen om te winnen, moeten in deze hoofdstukken dus goed opletten. Maar sla deze hoofdstukken niet over als je alleen voor de lol speelt. Je zult hier zien dat combinaties van schaakzetten een geheel eigen schoonheid kunnen hebben.

De hoofdstukken 7 en 8 gaan over meer algemene onderwerpen en beschouwen het schaakspel vanuit een ander, iets minder op regels gericht perspectief. (Schaakspelers zijn geen rekenmachines, maar ze ontwikkelen een gevoel voor het spel dat hen helpt inzicht te krijgen in stellingen die er chaotisch uitzien. In hoofdstuk 7 bespreken we het gevoel voor stellingen aan de hand van patroonherkenning en in hoofdstuk 8 houden we ons bezig met kenmerken op basis waarvan schakers kiezen voor een bepaalde spelwijze.)

In hoofdstuk 9 behandelen we de schaakregels die door veel spelers niet goed begrepen worden. Deze regels zijn de oorzaak van ten minste de helft van de ruzies die onder beginnende spelers uitbreken. Als je ze goed leert, bespaart je dat waarschijnlijk een hoop ellende.

Deel III: Het spel kan beginnen

De hoofdstukken 10, 11 en 12 verdelen het schaakspel in drie afzonderlijke delen: de opening, het middenspel en het eindspel. Deze hoofdstukken geven vuistregels voor elke fase van de partij, geïllustreerd met voorbeelden.

In hoofdstuk 13 behandelen we de schaaketiquette. Dit hoofdstuk bestrijkt bijna alle bronnen van ruzies tijdens een schaakpartij. Mag je de stukken van je tegenstander aanraken? Bestaat er een juiste en een verkeerde manier van remise aanbieden? En zo verder. Dit hoofdstuk bevat veel tips voor zowel de beginner als de gevorderde.

Deel IV: Tegen wie, wanneer, waar en hoe schaken?

Hoofdstuk 14 gaat over de verschillende schaakorganisaties die er bestaan in binnen- en buitenland, en over de manier waarop je met allerlei groepen schakers in contact kunt komen. In hoofdstuk 15 behandelen we de verschillende schaakprogramma's en engines die verhanden zijn, met hun plus- en minpunten. In hoofdstuk 16 maken we een uitstapje op de informatiesnelweg. We zoeken naar on-lineschaakgelegenheden en we geven een overzicht van de schaaksites op internet.

Hoofdstuk 17 doet een boekje open over het mysterieuze schaaknotatiesysteem, zodat je weet hoe je je partijen voor het nageslacht kunt vastleggen, of voor anderen aan wie je de partij wilt voorleggen.

Deel V: Het deel van de tientallen

De hoofdstukken 18 tot en met 21 bevatten top-tienlijstjes van verschillende aspecten van het schaakspel. In hoofdstuk 18 beschrijf ik de tien beroemdste schaakpartijen aller tijden; in hoofdstuk 19 geef ik portretten van de tien beste schaakspelers uit de geschiedenis; in hoofdstuk 20 beschrijf ik de tien populairste schaakopeningen; en in hoofdstuk 21 geef ik de tien handigste schaakhulpbronnen die ik ken.

Ten slotte vind je achter in het boek een woordenlijst (bijlage A). Als sommige van de vreemde schaaktermen niet in je langetermijngeheugen zijn blijven hangen, kun je ze dus later altijd nog opzoeken. En voor de werkelijk ambitieuze spelers heb ik bijlage B samengesteld, waarin ik laat zien hoe de internationale schaaknotatie werkt.

Pictogrammen in dit boek

De pictogrammen die in dit boek staan, wijzen je op belangrijke onderwerpen en helpen je de gewenste informatie te selecteren.

Dit pictogram wijst je op nuttige hints: van tips om beter te schaken tot vindplaatsen voor alles wat met schaken te maken heeft.

Dit pictogram wijst op dreigend gevaar en de manier waarop je dat kunt vermijden.

Ik wil je natuurlijk überhaupt veel goede zetten laten zien, maar dit pictogram wijst op zetten die je echt goed moet bestuderen ... of bewonderen.

Zelfs een grootmeester kan een slechte zet doen! Leer van de fouten van anderen.

Schaken heeft een eigen terminologie, maar laat je niet afschrikken. Dit pictogram wijst je op een speciale term of uitdrukking die je aan je groeiende schaakkennis kunt toevoegen.

Dit pictogram hebben we opgenomen omdat schaken zoveel goede, algemene regels kent. Houd de vuistregels in gedachten terwijl je speelt. Je zult ervan staan te kijken hoeveel je er kunt onthouden, en hoe handig ze kunnen zijn.

Als je geïnteresseerd bent in schaakzaken die je voorbij het beginners-niveau kunnen voeren, wijst dit pictogram je de weg.

Er zijn meer boeken over schaken geschreven dan over alle andere spelen bij elkaar. Dit pictogram wijst je op boeken die het lezen waard zijn en die in geen enkele schaakbibliotheek misstaan.

Hoofdstuk 1

De stukken opzetten

In dit hoofdstuk:

- ▶ Vertrouwd raken met het schaakbord
  - ▶ Rijen, lijnen en diagonalen herkennen
  - ▶ De beginopstelling
-

Ook als schaken helemaal nieuw voor je is, hoef je niet te wanhopen. Er bestaat geen schaakgen dat bepaalt of iemand al dan niet kan schaken. Iedereen is in principe in staat een aanvaardbare schaakpartij te spelen. Heb je dat eenmaal onder de knie, dan is het slechts een kwestie van tijd voordat je een geschikte tegenstander hebt gevonden. Als je een mateloos boeiende en stimulerende geestelijke bezigheid zoekt, een bezigheid met een rijke geschiedenis die garant staat voor vele genoeglijke uren, dan heb je geluk. Jij kunt echt wel leren schaken, geloof me.

Het schaakbord

De eerste stap bestaat uit de aanschaf van een schaakbord en stukken. Denk er even aan dat niet elk bord met zwarte en witte vierkantjes een schaakbord is. Zie je een bord met honderd velden, dan is dat een *dambord*, en dat moet je niet hebben. Dammen is een plat spel en daar doen we hier niet aan. Een schaakbord heeft minder dan honderd velden; het precieze aantal leer je later in dit hoofdstuk.

Voor degenen die nog geen schaakbord en schaakspel (een schaakspel is de verzameling van *schaakstukken*) bezitten, is in hoofdstuk 21 de paragraaf 'Schaakstukken en -bord aanschaffen' opgenomen. Wanneer je schaakboeken leest, zijn bord en stukken eigenlijk onmisbaar. Er zijn mensen die zonder kunnen, zoals er ook mensen zijn die het werk van Vondel uit hun hoofd kennen. (Maar wie wil daar nu op lijken?)

Voor een beter begrip heb ik talrijke diagrammen opgenomen, maar die kunnen een echt spel en echte stukken niet vervangen. De diagrammen dienen vooral als hulpmiddel waarmee je kunt controleren of je de juiste stelling op het bord hebt.

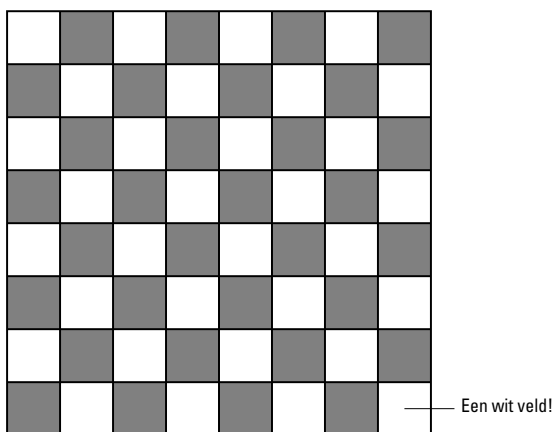
De eerste uitdaging die je te wachten staat, is een keuze te maken uit de vele soorten verkrijgbare spelen en borden. Er zijn reusachtige verschillen in grootte, kleur en kwaliteit. Op toernooien worden tegenwoordig soms plastic stukken in klassiek wit en zwart gebruikt, waarbij dan een oprolbaar vinylbord hoort met witte en bruine of zelfs witte en groene vlakken. Waarom niet gewoon zwart, zou je terecht kunnen vragen. Hoofdpijn, is dan mijn antwoord. Ik heb gemerkt dat het staren naar een bord met felle contrasten niet aanbevelenswaardig is. De enige uitzondering zijn zakschaakspelen, die schakers vaak meenemen als ze reizen. Deze spelen hebben magnetische stukken die aan het bord kleven en de kleur is hierbij niet van groot belang. Men neemt namelijk aan dat je niet al te lang naar zo'n spel staart (met name als je achter het stuur zit).

Als de prijs geen rol speelt, zijn houten stukken en borden de beste keuze. Houten borden bieden een achtergrond die zeer rustig is voor de ogen en houten stukken liggen prettig in de hand. Er bestaan kleine ambachtelijke bedrijven die schaakspelen voor verzamelaars maken; deze spelen zijn van zeer uiteenlopend ontwerp en wisselende kwaliteit. Het standaardmodel is Staunton (zie figuur 1.1). Als je tegen onbekenden speelt en een spel van een ander model dan Staunton meeneemt, zullen mensen je er al snel van verdenken dat je psychologisch voordeel probeert te behalen door met materiaal te spelen waarmee zij niet vertrouwd zijn. Als je schaakvrienden wilt maken, is een Staunton-model dus een goed begin.

Maar voordat ik over de stukken begin, moet ik je eerst een aantal dingen over het schaakbord vertellen. Figuur 1.2 toont een normaal schaakbord. Merk op dat zich in de rechterbenedenhoek een wit veld bevindt wanneer je het bord voor je hebt. De meest gemaakte beginnersfout is dat het bord bij het begin van de partij verkeerd geplaatst is.

Figuur 1.1:
Foto van
schaakstuk-
ken van het
Staunton-
model (foto
beschikbaar
gesteld door
de U.S.
Chess
Federation)

Figuur 1.2

Dit is overigens een fout die ze in Hollywood vaak maken. Als je in een film een schaakbord ziet, kijk dan eens of het veld in de rechterbenedenhoek een wit veld is. Er bestaat een gerede kans van niet.

Een wit veld aan je rechterhand. Als zich in de rechterbenedenhoek een zwart (of bruin of groen) veld bevindt, dan ligt het bord verkeerd.

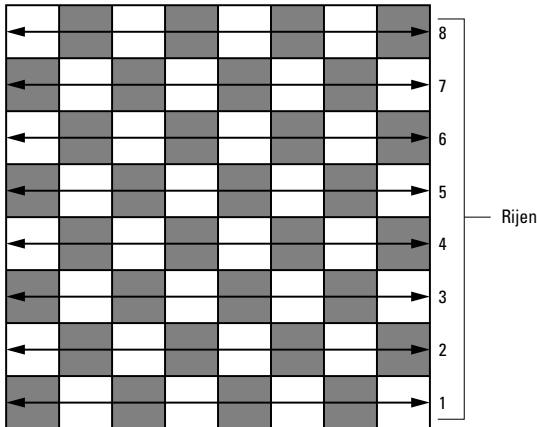
Wat direct opvalt aan een schaakbord is dat alle velden dezelfde grootte hebben en afwisselend licht (meestal wit) en donker (meestal bruin) van kleur zijn. Kleuren zijn belangrijk bij het schaken en schaakspelers staan er dan ook op dat het veld in de rechterbenedenhoek van het bord altijd een wit veld is. (Of had ik dat al gezegd?)

Het schaakbord heeft 64 velden. Het schaakbord is symmetrisch, wat dus betekent dat er 32 witte en 32 zwarte velden zijn. Het bord is samengesteld uit acht rijen en acht lijnen (en een zwik diagonalen). In plaats van lijnen zou je misschien eerder geneigd zijn van kolommen te spreken, maar schakers hebben nu eenmaal een eigen jargon. We hanteren een eigen schaakterminologie omdat we daardoor mysterieuzer en intelligenter lijken dan we zijn! Zo, nu volgt er wat info over rijen, lijnen en diagonalen, zodat je voortaan weet wat schaakspelers bedoelen als ze het over de e-lijn hebben. Vraag je nu nog maar niet te veel af wat dit allemaal met schaken te maken heeft.

Rijen

Rijen lopen van de ene zijkant naar de andere zijkant van het bord en worden aangeduid met cijfers. Er zijn acht rijen, dus we kennen de eerste rij, de tweede rij enzovoort. Figuur 1.3 toont de rijen.

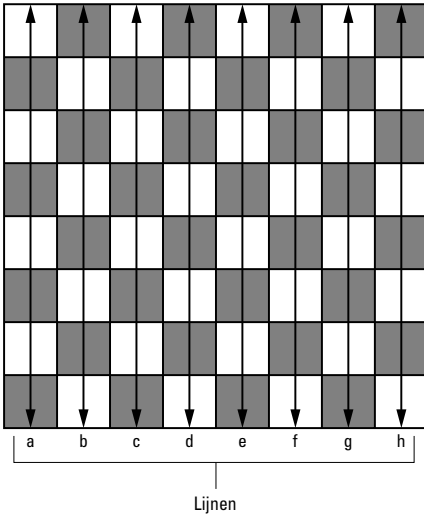
Figuur 1.3

Lijnen

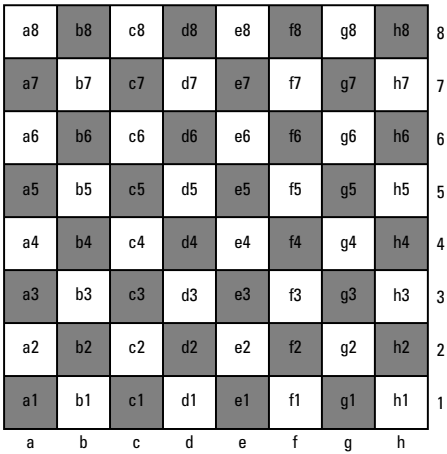

Lijnen zijn de kolommen die verticaal over het schaakbord lopen. Lijnen worden aangeduid met letters. Figuur 1.4 toont de acht lijnen. Rijen en lijnen bij het schaken lijken op de rijen en kolommen van een spreadsheet. Nu weet je dus wat schakers bedoelen als ze het over de f-lijn en de vijfde rij hebben.

Met deze aanduidingen van rijen en lijnen beschikken we in het schaakspel over een unieke naam voor elk veld, waarbij de lijn altijd het eerst wordt genoemd. Zo wordt het veld in de rechterbenedenhoek (dat een wit veld blijkt te zijn) h1 genoemd. Deze naam is een afkorting voor: h-lijn, eerste rij. In figuur 1.5 zijn de namen van alle velden aangegeven.

Figuur 1.4

Figuur 1.5